Autor Gosti stranica
Petak, 25 Listopad 2002 08:37

Časopis “Ekonomija/Economics” od svog osnutka posebnu pažnju posvećuje kretanjima u hrvatskoj privredi. Nije neutemeljena tvrdna ako se kaže da je ekonomska politika u samoj žiži interesa uređivačke politike časopisa. To pokazuje i ovaj IX Znanstveni skup koji se organizira temeljem IX knjige pod naslovom: “EKONOMSKA POLITIKA”. Što više, temeljem uređivačke politike, časopis “Ekonomija/Economics” aktivno sudjeluje u aktivnosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU. Rezultat suradnje je objavljivanje triju Zbornika radova temeljem triju Znanstvenih skupova održanih u HAZU:

- “DUGOROČNA STRATEGIJA GOSPODARSKOG RAZVOJA HRVATSKE” održan u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjestnosti 19. svibnja 1999. godine (godina V, broj 4.);
- “HRVATSKA GOSPODARSKA KRIZA I PRAVAC ZAOKRETA IZ RECEIJE U EKONOMSKI RAZVOJ” održan u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjestnosti31. svibnja 2001. godine (godina VIII, broj 1.);
- “POLAZIŠTA ZA STRATEGIJU EKONOMSKOG RAZVOJA HRVATSKE POČETKOM 21. STOLJEĆA” održan u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjestnosti 23. svibnja 2002. godine (godina IX, broj 3.).

Časopis će i nadalje svoju uređivačku politiku temeljiti na istraživanju/izučavanju ekonomske teorije i ekonomske politike Hrvatske kao i drugih zemalja. Posebna će se pažnja posvetiti zemljama u tranziciji kako bi se na i njihovim iskustvima mogli davati prijedlozi od interesa za nosioce ekonomske politike u pravcu povećanja učinkovitosti hrvatskog gospodarstva.

***

Ovaj broj ekonomske politike posvećujemo akademiku Jakovu Sirotkoviću, profesoru emeritusu, kao dio zasluženog priznanja za znanstveni doprinos na polju ekonomskih znanosti ekonomske struke Hrvatske. Profesor Jakov Sirotković je bio profesor na dodiplomskim, postdiplomskim studijima (u zemlji i inozemstvu), odnosno mentor (ne samo glede magistarskih i doktorskih teza) i tako, pored svojih znanstvenih doprinosa, značajno utjecao na razvoj ekonomske znanosti u Hrvatskoj.

U posebnom dodatku prezentiraju se uvodna izlaganja koja su održana na Znanstvenom skupu pod naslovom: “STABILIZACIJA – PARTICIPACIJA RAZVOJ” održanog na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu 19. rujna 2002. godine povodom 80. obljetnice rođenja profesora Jakova Sirotkovića. Povodom Znanstvenog skupa objavljen je i Zbornik radova pod istim naslovom u izdanju Ekonomskog Fakulteta iz Zagreba i katalogiziran je pod brojem ISBN 953-6025-06-X.

***

Odlučan je zaokret u ekonomskoj politici učinjen 3. listopada 1993. godine Antiinflacijskim programom kada je tečaj “fiksiran na četiri četvorke”. Od tada se, u vektorskom pogledu, nije odstupilo u ekonomkoj politici. Istina, stalno se je prethodna vlast izjašnjavala da će antiinflacijski program pretočiti u stabilizacijski, a potom, u razvojni program. Kao što znamo od toga se nije ništa dogodilo. 3. siječanjska (2000. godine) promjena vlasti u vektorskom pogledu nije izvršila potrebite izmjene. Ipak, valja reći da su učinjeni neki pomaci ali oni objektivno nisu mogli dati očekivani rezultat.

Hrvatska u narednu 2003. godinu ulazi sa slijedećim obilježjima:
- razina društvenog proizvoda još je uvijek niža nego davne 1990. godine;
- ukupno kretanje cijena je zadovoljavajuće, međutim promatrajući zasebno kretanje cijena (tradable i non tradable sektora) niti ova makroekonomska kategorija nije neupitna;
- stopa nezaposlenosti od 8,9% (1990. godine) ekspandirala je na 22% (2001. godine);
- nezaposleni i zaposleni koji ne primaju redovito plaću “fiksirani” su na nivou od 500.000 (više od devetine populacije);
- stalno biježimo deficit vanjskotrgovinske bilance (u razdoblju 1995. – 2001. godine kumulativno je ostvareno 26,2 milijarde US$ deficita);
- pokrivenost uvoza izvozom manje je od polovine (krajem osamdesetih pokrivenost uvoza izvozom bila je na nivou od tri četvrtine);
- dug prema inozemstvu prešao je 13 milijardi US$ čime je obilato prijeđena granica od 60% društvenog proizvoda što znači da postaje (i ostaje ?) značajno ograničenje u narednom razdoblju;
- dug središnje države polovinom 2002. godine iznosi gotovo 70 milijardi kuna i više je nego dvostruko veći nego krajem 1997. godine (ne treba zaboraviti da je uvođenjem PDV-a 1998. godine jednokratno naplaćen porez na zalihe gotovo 7 milijardi kuna);
- tečaj kune je prema euru fiksiran i nisu točne tvrdnje kako se tečaj formira na tržištu (devizne rezevre veće od novčane mase – sic!);
- inozemna ulaganja u razdoblju 1996. – 2001. iznose 6,3 milijaarde US$ i nema dokaza da postoji pozitivan odnos na relaciji: inozemna ulaganja društveni proizvod;
- prodaja obiteljskog srebra je najvećim dijelom izvršena;
- devizne pričuve od 5,6 milijardi US$ pokazuju da je HNB vodila politiku stabilnog tečaja i stabilnih cijena bez obzira na kretanja u realnoj sferi;
- bankasrki sustav je u vlasništvu stranaca gotovo u cjelosti (isti obrazac slijedi osiguravateljna industrija odnosno investicijski fodovi kao i fondovi mirovinskog osiguranja);
- porezna presija je na gornjoj granici izdržljivosti usprkos velikom vanjskom i unutarnjem dugu;
- rashodi su preveliki ukoliko ih promatramo kao presiju po zaposlenom i nedostatni ako se promatra kao nivo opće i zajedničke (posebno) potrošnje po stanovniku.

***

Bez obzira na promjenu odnosa snaga, da li će ili neće biti prijevremenih izbora, ekonomska će se politika morati mijenjati. Problemi u privredi, a i u cjelom društvu to imperativno nameću. Ovaj broj časopisa usmjeren je na traženje rješenja izlaska iz sve dublje krize u koju svakim danom sve više tonemo.

Polazeći od iznesenog, što valja shvatiti kao opći uvod, zamolili smo veći broj znanstvenika i stručnjaka da iznesu svoje poglede na moguću ekonomsku politiku - u smilsu što treba i što se može mjenjati - na prijelazu iz 2002. u 2003. godinu.

Vjerujući da će iznesena mišljenja biti od koristi najširoj javnosti u ocjeni tekućih događanja na ekonomskom planu i uporište, kao stručna argumentacija, za moguća buduća kretanja/očekivanja, zahvaljujemo autorima na odazivu za suradnjom.
Ovaj zaključak temeljimo na bogatom iskustvu časopisa Ekonomija/Economics te preporukama autora - tijekom proteklih osam godina - utemeljenih primjerenom argumentacijom, koji su, u osnovi, ispravno ukazivali na probleme i puteve njihovog rješavanja.

Gordan Družić
Guste Santini